

Två steg åt vänster och två steg åt höger

av Eva Sahlström

publicerad i Svenska Dagbladet, 16 maj, 1993

Två steg åt vänster och ett steg åt höger. En nattlig storm piskar regn över världens minsta huvudstad, men inne i dansstugan är det varmt och gott. Två steg åt vänster och ett steg åt höger. Dansarna från Tórshavns dansförening slingrar sig sakta runt i rummet, i takt till kvädet man sjunger: "Klager den svend som fanger ligger på heden..."

Det verkar enformigt, men blir nästan magiskt när man själv är med och dansar, och går hand i hand två steg åt vänster och ett steg åt höger till en medeltida ballad på kanske hundra verser. "Klager den svend som fanger ligger på heden..."

Danssäsong

Egentligen är säsongen för kedjedans slut, men ikväll dansar man för en danska som filmar och spelar in i vetenskapligt syfte. För att det ska gå att videofilma belyses dansarna av en stark men liten lampa, men i övrigt är lokalen dunkel.

– Danssäsongen börjar i mitten av oktober och håller på tills fastan börjar, berättar en av de dansande. I lördags hade vi avslutning för säsongen och då firade vi också vårt fyrtioårsjubileum som förening.

Dansföreningar finns utspridda över öarna och ger chans till dans under säsongen. Färingarna dansar kedjedans också vid speciella tillfällen, som vid bröllop, vid Ólasøka – sommarens Ólavsfest – eller för danskor som vill studera dem.

Förr dansade man också efter grindadråpen – den traditionella fångsten av grindvalar. Nu för tiden har folk bil och åker hem och byter till torrt medan sysselemannen räknar ut hur mycket kött och späck varje valfångare ska ha. Innan bilens tid var kedjedansen ett sätt att hålla värmen när man väntade på sysselemannens uträkningar efter att ha stått i kallt Atlantvatten och dödat valar.

Värmande dans

Och varm blir man när man dansar. Temperaturen inne i stugan är betydligt högre än ute i stormen. Stugans stenvägg är våta på insidan av kondens, och när kvädet till sist tar slut och svetten rinner i pannan, känner man hur ansträngande det faktiskt är att gå två steg åt vänster och ett åt höger.

– Det är så bra att dansa, för kroppen och för rösten också! hävdar en pigg liten dam entusiastiskt.

Hon berättar att hon är åttio år och har dansat hela livet. Några ställer upp i en ring och tar upp ett nytt kväde.

– Oj, nu börjar det igen! utbrister den åttioåriga damen. Men nu orkar jag inte mer.

Några minuter senare är hon ändå med och dansar. Från början är ringen rund och jämn, men det dröjer inte länge förrän den börjar bukta inåt på ett ställe och någon drar den utåt på ett annat. Allt eftersom fler ansluter sig blir

också de karakteristiska kringelkrokarna fler. Man behöver inte förstå färiska för att leva sig in i sången. Det räcker med att känna hur de andra dansar.

En del nöjer sig med att bara sjunga det återkommande om kvädet, men de flesta sjunger också alla verserna med stöd av försångaren, som kan hela sången utantill.

– Kväderna berättar en historia, och på det viset minns man dem, säger en av kvällens försångare. Några kan väldigt många verser, som han där borta. Han kan säkert tiotusen. Självtänkt kan jag nog bara fyra eller fem tusen.

Levande tradition

Dansat kedjedans och sjungit kväden har färingarna inte varit ensamma om att göra uppe i Norden, men det är bara på Färöarna som traditionen fortfarande är levande. Åldern på medlemmarna i Tórshavns dansförening verkar kanske något oroväckande för dansens framtid, men ingen här verkar tro annat än att färingarna kommer att fortsätta sin musikaliska tradition in i 2000-talet.

– Vi dansar med barn uppe på Nordens Hus, och har man dansat som barn återkommer man när man blir äldre, säger någon ute i rummet där det finns smörgåsar för de hungriga.

Två steg åt vänster och ett steg åt höger. Ute viner vindarna, men inne i dansstugan råder värme och välvilja. Två steg åt vänster och ett steg åt höger. Det skulle kunna fortsätta i all evighet, men vid midnatt ger sig dansarna av hemåt i mörkret och stormen.

I nattsömnen går vi fortfarande två steg åt vänster och ett steg åt höger.